

Fővárosi Ítéltábla

17.Pf.20.277/2021/6.

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Horváth Lóránt Ügyvédi Iroda (felperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Horváth Lóránt ügyvéd) által képviselt Felperes (felperes címe) felperesnek – a Dr. Major Szilvia Ügyvédi Iroda (alperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Major Szilvia ügyvéd) által képviselt alperes (cím4) alperes ellen a túlélő házastárs öröklésből való kiesésének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2020. október 13. napján kihirdetett 10.P.20.115/2019/21. számú ítélete ellen az alperes 22. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és a keresetet elutasítja.

Az alperest mentesíti a perköltség és az illeték viselése alól, és kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.547.000 (Egymillió-ötszáznegyvenhétezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint az állam javára, az állami adó- és vámhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára 634.642 (Hatszázharmincnégyezer-hatszáznegyvenkettő) forint kereseti illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes a keresetében annak megállapítását kérte, hogy

- az alperes mint túlélő házastárs a 2017. szeptember 16-án elhunyt néhai örökhagyó neve (a továbbiakban: örökhagyó) utáni öröklésből kiesett,
- az örökhagyó egyetlen törvényes örököse a felperes.

[2] A keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 7:1.§-ára, 7:3.§ (1) bekezdésére, 7:55.§ (1) bekezdésére és 7:62.§ (1)-(2) bekezdésére alapította. Állította, hogy az örökhagyó és az alperes között a házassági életközösség a hagyaték megnyíltakor már nem állt fenn, és annak visszaállítására nem volt kilátás.

[3] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a házassági életközösség az örökhagyó halála pillanatáig fennállt.

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperesnek a néhai örökhagyóval nem állt fenn házassági életközössége örökhagyó elhalálozása, 2017. szeptember 16. napján.

A néhai örökhagyó után öröklésre törvényes örökösként gyermeke, a felperes jogosult.

Felhívta a hagyatéki ügyben eljáró közjegyző közjegyzőt, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követően tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Kötelezte az alperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 600.000 forint + áfa perköltséget, valamint az állam javára, az illetékhivatal külön felhívására 634.642 forint eljárási illetéket.

[5] A döntése jogszabályi alapjaként a Ptk. 7:62.§ (1) bekezdését idézte.

[6] Az indokolása szerint állást kellett foglalnia abban, hogy az örökhagyó és az alperes helyiség, szám7-án kötött házassága a magyar jog szerint érvényes volt-e, bár a felperes a házasság érvényességét a tárgyalás berekesztését megelőzően már nem vitatta. A kormányhivatal hazai anyakönyvezési iratai alapján megállapította, hogy a házasságkötést Magyarországon honosították.

[7] A törvényszék azt vizsgálta, hogy az örökhagyó és az alperes között a házassági életközösségnek az ítélkezési gyakorlat szerinti három alapvető ismérve: a közös háztartás (együttlakás), a közös gazdálkodás és a benső házasság (nemi kapcsolat) az örökhagyó haláláig fennállt-e. Úgy ítélte meg, hogy ezeket a tényeket a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 265.§ (1) bekezdése alapján az alperesnek kellett bizonyítania.

[8] A peres felek csatolt fényképfelvételeit nem találta alkalmasnak egyik fél tényállításainak igazolására sem.

[9] Nézete szerint az alperes beltági és az örökhagyó kültagi közreműködésével 2001. május 7-én megalapított cég1 cégkivonata önmagában nem bizonyítja a gazdasági közösség, és így az életközösség fennálltát. Különösen amiatt, mert a céget 2015. december 15-ével törölték a cégnyilvántartásból.

[10] A kihallgatott tanúk közül tanú vallomását ellentmondásosnak ítélte. Annnyiban értékelte, hogy az örökhagyó többször is kétségbe vonta az alperessel kötött házassága érvényességét. Emellett tanú1 és tanú2 tanúvallomásaiból idézett. tanú3 vallomására nézve elfogadta az alperes azon érvelését, hogy a tanú önmagával folyamatos ellentmondásba bocsátkozott. Arra a következtetésre jutott, hogy a házassági életközösség örökhagyó halálakor fennálltát igazoló bizonyítékokat a vallomásokból nem nyerhetett. Az alperesnek nem sikerült a házassági életközösség fennálltát bizonyítania, ezért a keresetet alaposnak ítélte és teljesítette.

[11] Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést annak megváltoztatása, és a kereset elutasítása, a felperesnek az első- és másodfokú perköltsége megfizetésére kötelezése érdekében.

[12] A jogorvoslati kérelmét azzal indokolta, hogy a törvényszék a tanúvallomásokat és a benyújtott okiratokat tévesen értékelte, azokból helytelen következtetést vont le. Figyelmen kívül hagyta az ellenkérelemben megjelölt, 4.BH2003.8.323. számon közzétett bírósági határozatot is.

[13] Álláspontja szerint tanú1 és tanú2 tanú2 utóneve tanúvallomása az életközösség fennálltát igazolta. tanú3 vallomását az elsőfokú bíróság helyesen hagyta figyelmen kívül. Nézete szerint tanú vallomása is teljes egészében ellentmondásos, már-már aggályos volt, ezért a nyilatkozatait bizonyítékként nem lehetett figyelembe venni.

[14] Érvelése szerint a perben nem vitatta, hogy az örökhagyónak különös életvitele miatt mindig volt bérelt lakása. Ugyan postafiókot bérelt, de annak kulcsa az alperesnél, illetve a gyermekeinél volt, ami bizalmi viszonyt feltételez. Az örökhagyó leveleinek jelentős része (így az autóval, a súlyadóval, a helyiség3 ingatlannal kapcsolatos, valamint a szolgáltató neve telefonszolgáltatótól származó levelek) a helységi címre érkeztek.

[15] Kiemelte, hogy az örökhagyóval az ünnepeket együtt töltötték. Ha az örökhagyó elmondta a kívánságát, az alperes eszerint főzött. A bevásárlásokat, a postafiók ürítését az alperes és a családja végezte. Az örökhagyó gépjárműadóját is mindig az alperes fizette be.

[16] Arra is hivatkozott, hogy a közös betéti társaságot hosszú távú célként a magánrendelés kialakítására alapították. A cég a működését azért fejezte be, mert nyilvánvalóvá vált, hogy kevésbé hivatalos módon, paraszolvencia útján is folytatható a tevékenység. A befolyó bevételekkel az örökhagyó és az alperes közösen gazdálkodott. Megtakarítással nem rendelkeztek, a jövedelmükből szüleiket, az alperes gyermekeit, és az örökhagyó testvérét támogatták.

[17] Álláspontja szerint a felperes nem igazolta azt az állítását, hogy az örökhagyó és az alperes kapcsolata az alperes hozzátartozójának adott jelentős összegű kölcsön visszafizetésének elmaradása miatt megromlott. A felperes és az örökhagyó személyes viszonyát jellemzi, hogy az örökhagyó és az alperes 28 éves kapcsolata alatt az alperes mindössze kétszer látta személyesen a felperest.

[18] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[19] Álláspontja szerint a törvényszék az ítélet indokolásában részletesen és aggálymentesen kifejtette, hogy a bizonyítékokat külön-külön és együttesen is miként értékelte. Sem eljárási, sem anyagi jogi hibát nem vétett, a döntése nem ellentétes a fellebbezésben megjelölt bírói gyakorlattal.

[20] Érvelése szerint az elsőfokú ítélet indokolása helyesen rögzíti a tanúk vallomását, és az ügy szempontjából értékelhető, a többi vallomással egybevető részeit helyesen értékeli. Az alperes előadásából és a tanúvallomásokból az esetleges ellentmondások ellenére is jól követhető az örökhagyó és az alperes kapcsolatának alakulása. Semmilyen bizonyíték nem állt rendelkezésre arra, hogy a külön költözésüket követően közösen gazdálkodtak, közös háztartást vezettek és intim, bensőséges viszonyt ápoltak. A személyes kapcsolatuk jellege meg sem közelítette a házassági életközösség ismérveit.

[21] A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

[22] Az ítéltábla a jogorvoslati kérelmet a 112/2021. (III. 6.) Korm. rendelet (Veir. II.) 27.§ (1) bekezdése, valamint 42.§ (1) és (10) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. Az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülmények [Pp. 379.§-380.§] hiányában az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben bírálta felül.

[23] A felperes a keresetlevelében ugyan nem hivatkozott rá, de a keresetindítása a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény (Hetv.) 6.§ (1) bekezdés f) pont és 114.§ szerinti hagyatéki pernek minősült.

[24] A hagyatéki per a Hetv.-ben szabályozott hagyatéki eljáráshoz kapcsolódó polgári peres eljárás. Kiváltó oka a közjegyzői eljárásban észlelt olyan körülmény, ami a hagyaték teljes hatályú átadását megakadályozza, egyúttal lehetővé teszi az öröklésben érdekeltnek az öröklési jogi vita és/vagy a másodlagos öröklési vita tisztázását. A hagyatéki perrel – átmenetileg – a közjegyzői eljárás megakad, és a hagyatéki per lefolytatását követően, annak eredményétől függően folytatódik. A hagyatéki per mintegy „közbeékelődő” eljárásként jelenik meg a hagyatéki eljárás menetében, és kimenetelétől függ a közjegyző minden további jogcselekménye [Hetv. 89.§]. A hagyatéki perben a bíróság klasszikus perjogi értelemben vett marasztalásról nem rendelkezhet. Következésképpen az öröklésben érdekelt keresete – formálisan – csak megállapításra irányulhat, és a bíróság „megállapító” rendelkezése a hagyatéki eljárás továbbfolytatása során a közjegyző jogi aktusával realizálódik „marasztalássá” (BH2016. 279. [39]).

[25] Az elsőfokú bíróság a perfelvétel során nem hatott közre abban, hogy a felek a jogvita kereteit a kereset és a hagyatéki eljárás egymáshoz való viszonyát illetően is meghatározzák. Nem tisztázta, hogy a felperes a közjegyzőnél a perindítást határidőben igazolta-e [Hetv. 114.§]. Az utóbb beszerezett (14. sorszám alatti) hagyatéki iratokból megállapítható, hogy a közjegyző szám4/27. számú, 2019. május 18-án jogerőre emelkedett végzésével az ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzés teljes hatályúvá válását állapította meg. Ezzel a hagyatéki eljárás befejeződött [Hetv. 91.§ (2)-(3) bekezdése, 92.§.], és a közjegyzőnek a perben később hozott ítélet alapján nincs további intézkedési kötelezettsége. A „közbeékelődő” hagyatéki per lefolytatásának eljárásjogi feltételei ezért a 2019. október 3-án tartott perfelvételi tárgyaláskor már nem álltak fenn.

[26] A felperesnek a közjegyzői végzésből tudomása volt a hagyatékátadó végzés teljes hatályúvá válásáról, a hagyatéki eljárás befejeződéséről, a keresete megalapozottságát érintő körülmények perjogi jogkövetkezményeit [Pp. 183.§ (4) bekezdése] mégsem vonta le.

[27] A hagyatéki per lefolytatása Hetv. szerinti feltételeinek hiányában azt kellett vizsgálni, hogy a megállapítási kereseti kérelem előterjesztésének a Pp. 172. § (3) bekezdésében meghatározott feltételei fennállnak-e. A Pp. 172.§ (3) bekezdése értelmében valamely jog vagy jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítása iránt akkor terjeszthető elő kereseti kérelem, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az

alperessel szemben való megóvása érdekében szükséges, és a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból marasztalás nem kérhető. A bíróság e törvényes feltételek fennállását hivatalból vizsgálja.

[28] A megállapítási kereset előterjesztése együttes feltételeinek fennálltát a törvényszék nem vizsgálta. A Pp. 172.§ (3) bekezdéséből következően azonban a feltételek meglétét a fellebbezési eljárás során a másodfokú bíróságnak is hivatalból kell vizsgálnia.

[29] A Pp. 172. § (3) bekezdése értelmében megállapításra irányuló kereseti kérelem egyrészt kizárólag valamely jog vagy jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának tárgyában terjeszthető elő, másrészt az előterjesztés feltétele: a kért, megállapításra irányuló jogvédelem szükségessége, ez a jogvédelem a felperest az alperessel szemben illesse meg, továbbá a marasztalás követelésének kizártsága.

[30] A felperes a keresetét a tulajdonjoga védelme érdekében terjesztette elő, mert a közjegyző a hagyatékot a Ptk. 7:58. § (1) bekezdés b) pontja alapján fele részben az alperesnek adta át ideiglenes hatállyal.

A hagyatéki eljárás azonban 2019. május 18-án jogerősen lezárult, az ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzés teljes hatályúvá vált, ezért a közjegyző a keresetnek helyt adó ítélet alapján sem rendelkezhet a hagyaték ismételt, eltérő átadásáról. A kért megállapítás ezért a felperes tulajdonjogának az alperessel szemben való megóvása érdekében nem szükséges, arra alkalmatlan.

[31] Másrészt az alperessel szemben a marasztalási kereset előterjesztésének sincs akadálya, mert a felperes az örökléssel szerzett tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartási bejegyzését kérheti, illetve a tulajdonjog alapján őt megillető igényeit érvényesítheti. Ezért a kért megállapítás a tulajdonjog megóvásához egyben szükségtelen is.

[32] A felperes keresete emiatt a Pp. 172.§ (3) bekezdése szerinti konjunktív feltételek egyikének sem felel meg, ezért az az eljárásjogi előfeltételek hiányában nem volt teljesíthető.

[33] Ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a keresetet elutasította.

[34] Az elsőfokú ítélet megváltoztatása miatt az első- és a másodfokú eljárásban is teljesen pernyertes alperesnek a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból, valamint a lerótt 847.000 forint fellebbezési illetékből álló első- és másodfokú perköltségét a felperes köteles megtéríteni [Pp. 83.§ (1) bekezdése].

[35] A pervesztes felperes viseli a részére engedélyezett részleges költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illetéket is [Pp. 102.§ (1) bekezdése és 83.§ (1) bekezdése].

Budapest, 2021. július 1.

Zoltán s. k.	dr. Gyuris Judit s. k.	dr. Kollár
	dr. Örkényi László s. k.	
bíró	a tanács elnöke	előadó
	bíró	